

сприятиме підвищенню якості психологічної допомоги в умовах сучасного суспільства.

Список використаної літератури.

1. Пономаренко О. М. Психологічне здоров'я та професіоналізм у психотерапевтичній практиці. Київ: Літера, 2020. 220 с.
2. Онуфрієва Л. А., Чайковська О. М. Психологія міжособистісних взаємин та комунікації: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2019. 320 с.
3. Кісарчук З. Г., Омельченко Я. М., Лазос Г. П. (Ред.). Особливості стосунків «психотерапевт–клієнт» у сучасному соціокультурному середовищі: Монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 410 с.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОЯВІВ ОСОБИСТІСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ІТ-ПРАЦІВНИКІВ

УДК 159.95.

Зарічна Валентина Анатоліївна

здобувач вищої освіти спеціальності 053 «Психологія»

КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Яцюк Марія Валеріївна

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології

КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Актуальність дослідження особистісної ідентичності в ІТ-сфері зумовлена швидкими змінами в професійному середовищі, які вимагають високого рівня адаптивності, самосвідомості та здатності до саморозвитку. Метою статті є виявлення ключових соціально-психологічних чинників, що впливають на формування особистісної ідентичності ІТ-працівників.

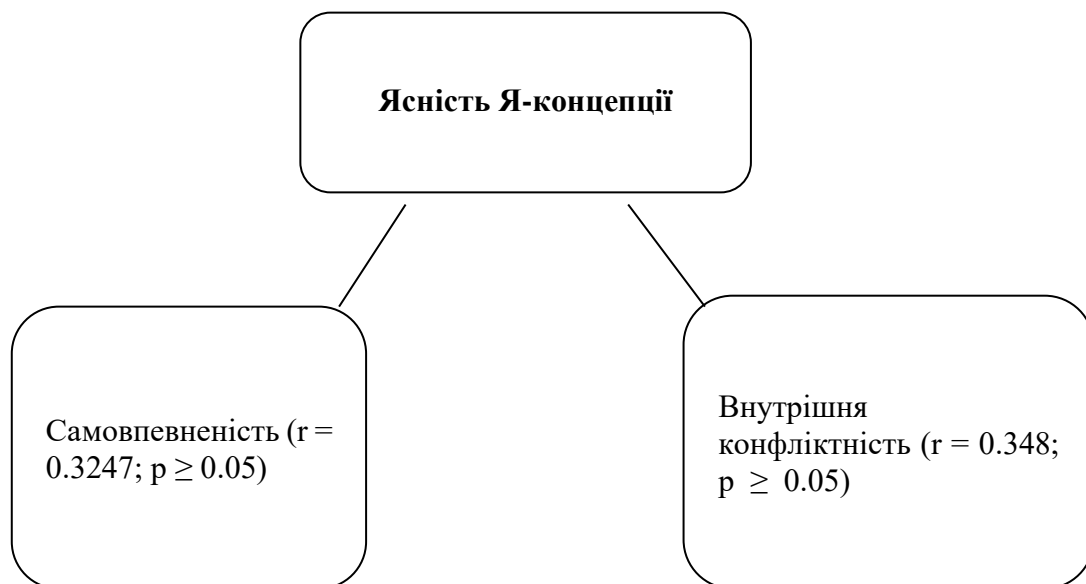
Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи соціально-психологічні чинники, які впливають на формування та прояви особистісної

ідентичності ІТ-працівників (Молчанова, С. В. 2020), важливо враховувати кореляційні зв'язки між внутрішніми характеристиками, емоційним станом та поведінковими аспектами (Коваль, К. О. 2015). Окрему увагу слід приділити зв'язкам, які можуть впливати на психологічний стан і самосприйняття фахівців. (Єгупов, М. В. 2015).

Емпіричне дослідження проводилося у 2024–2025 роках із використанням таких методів: описової статистики, кореляційного аналізу та психодіагностичних опитувальників таких як: визначення «Шкала ясності Я-концепції Дж. Кемпбелла (SCC) », методика вимірювання здатності до менталізації MZQ М. Хаусберга, тест-опитувач для визначення самооставлення особистості В.В. Століна, С.Р. Пантелєєва (В.В. Столін, С.Р. Пантелєєв, 1988 (адаптований до української вибірки)), “ Визначення рівня самоактуалізації особистості ” опитувач САМОАЛ, Чотирьохфакторний опитувач «Я» Л.Я. Дорфмана.

Результати кореляційного аналізу Пірсона показали помірний позитивний зв'язок між шкалами « Ясність Я-концепції » та « Самовпевненість » ($r = 0,3247$; $p \geq 0,05$). Це свідчить, що чим більш структурованим є розуміння ІТ-фахівцями власних якостей, цінностей і цілей, тим вище їхній рівень самовпевненості. Позитивний кореляційний зв'язок між шкалою «Ясність Я-концепції» та «Самовпевненістю» означає, що зі збільшенням ясності уявлення людини про себе (тобто коли вона має чітке розуміння власних якостей, цінностей, пріоритетів) також зростає її самовпевненість.

Іншими словами, люди, які краще усвідомлюють і приймають свою ідентичність, зазвичай відчувають більше впевненості у своїх силах і рішеннях. Цей зв'язок свідчить про те, що ясність уявлення про власне «Я» може сприяти розвитку самовпевненості, допомагаючи людині діяти більш рішуче і незалежно. Більш ясне розуміння власної особистості тісно пов'язане з підвищеним рівнем самовпевненості, допомагаючи ІТ-фахівцям діяти більш рішуче в складних робочих умовах.

Кореляційна плеяда взаємозв'язаних параметрів: ясністю Я концепції та « Самовпевненість » і « Внутрішня конфліктність »

У контексті швидко змінюваних технологій і завдань, що вимагають самостійності та впевненості, цей фактор є важливим для підтримки професійного розвитку.

Кореляційний зв'язок між «Ясністю Я-концепції» та « Внутрішньою конфліктністю » ($r = 0,348; p \geq 0,05$) може вказувати на те, що ІТ-фахівці з високою ясністю самосприйняття частіше зазнають внутрішніх розбіжностей. Це може пояснюватися наявністю певного розриву між власними очікуваннями і реальністю, що зумовлює складнощі в самоідентифікації. Такий процес підвищує значення внутрішньої гармонії для професійного зростання і задоволеності від життя.

За результатами кореляційного аналізу нами встановлено помірний позитивний зв'язок між шкалами « Ясність Я-концепції » та « Самовпевненість » ($r = 0,3247; p \geq 0,05$) та « Внутрішня конфліктність » ($r = 0,348; p \geq 0,05$). Варто відмітити, що чітке розуміння власних якостей і цінностей є психологічним параметром ($r = 0,3247; p \geq 0,05$), який пов'язаний з високою ясністю у самосприйнятті ($r = 0,348; p \geq 0,05$).

Отож, це допомагає ІТ-фахівцям бути більш самовпевненими, але може призводити до внутрішніх конфліктів через розбіжності між очікуваннями та реальністю. Позитивна кореляція між « Самовпевненістю » та «Внутрішньою конфліктністю» ($r = 0,293$, $p \geq 0,05$) також свідчить про те, що ІТ-фахівці, які почувають себе більш упевненими у власних силах, можуть відчувати більшу внутрішню напругу. Це може бути пов'язано з професійними викликами, відповідальністю та високими очікуваннями в їхній роботі, що, своєю чергою, впливає на розвиток особистісної ідентичності.

Вплив « Втіленого Я » на « Самокерівництво » має позитивний кореляційний зв'язок ($r = 0,283$; $p \geq 0,05$), що вказує на те, що усвідомлення ІТ-фахівцями своїх фізичних та емоційних станів допомагає їм ефективно керувати власним часом, ресурсами та ухваленням рішень. Це сприяє розвитку автономії та відповідальності, підвищує їхню ефективність у роботі та покращує задоволеність професійною діяльністю.

На основі кореляційного аналізу, при ($r = 0,402$; $p \geq 0,01$), був виявлений позитивний зв'язок між показниками «Перетворене Я» і «Внутрішня конфліктність». Це свідчить про те, що процес особистісного розвитку, зокрема зміни в самосприйнятті, супроводжуються збільшенням рівня внутрішньої конфліктності. Такі конфлікти можуть виникати внаслідок зіткнення нових та старих переконань особистості, що вказує на активний процес пошуку та формування ідентичності.

Кореляція між « Самокерівництвом » і « Дзеркальним Я » ($r = 0,294$, $p \geq 0,05$) вказує на те, що здатність ІТ-фахівців до самокерівництва пов'язана з усвідомленням свого образу, відображеного у взаємодії з іншими. Це означає, що розвиток самокерівництва сприяє більшій здатності ІТ-фахівців до інтеграції нових уявлень про себе та свого місця у соціальному середовищі, що важливо для зміцнення їх особистісної ідентичності.

Висновки. Соціально-психологічними чинниками, що впливають на розвиток ідентичності ІТ-працівників, є вік, прагнення особистості до саморозвитку, самоконструювання та змін себе; готовність до нового досвіду та

схильність до рефлексії; надійні зв'язки емоційної близькості з іншими людьми, постійне навчання, баланс між роботою та особистим життям, позитивне сприйняття майбутнього та оптимістичний когнітивний стиль. Іншими словами, люди, які краще усвідомлюють і приймають свою ідентичність, зазвичай відчують більше впевненості у своїх силах і рішеннях.

Цей зв'язок свідчить про те, що ясність уявлення про власне «Я» може сприяти розвитку самовпевненості, допомагаючи людині діяти більш рішуче і незалежно. Результати кореляційного аналізу підтверджують важливість ясності самоусвідомлення, самовпевненості, гнучкості й відкритості для формування стійкої особистісної ідентичності серед ІТ-спеціалістів.

При дослідженні розвитку особистісної ідентичності ІТ-фахівців, ключовим виявилось значення внутрішніх та соціальних факторів, зокрема їх взаємозв'язків з такими параметрами, як «Самовпевненість», «Самокерівництво», дзеркальне «Я» та позитивне ставлення до себе.

Психологічними чинниками, які прогресивно впливають на «Ясність Я-концепція» є « Внутрішня конфліктність » « Авторська Я-концепція », « Перетворена Я-концепція » і « Відкритість ».

Список використаної літератури

1. Молчанова, С. В. (2020). Особливості професійного стресу ІТ-фахівців. У *Десяті Сіверянські соціально-психологічні читання: матеріали Міжнародної наукової конференції* (с. 226–229). Чернігів. [українською мовою]
2. Коваль, К. О. (2015). Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. *Вісник Вінницького національного технічного університету*, 2, 162–167. [українською мовою]
3. Єгупов, М. В. (2015). Ідентичність як атрибут людини та суспільства (дис. канд. наук). Київ: Інститут вищої освіти НАПН України. [українською мовою]